

39. Rodzina miejscem kształtowania sumienia

1. CELE LEKCJI – WYMAGANIA OGÓLNE

- rozpoznawanie rodziny jako najważniejszego miejsca kształtowania sumienia,
- nabywanie zdolności formowania sumienia prawdziwego i pewnego.

2. TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓLWE

uczeń:

- definiuje, co to jest sumienie,
- na podstawie wiedzy zdobytej podczas zajęć określa, co pomaga w prawidłowym ukształtowaniu sumienia,
- po lekcji uzasadnia, dlaczego człowiek powinien kształtować swoje sumienie,
- na podstawie osobistego doświadczenia oraz wiadomości z lekcji wyjaśnia rolę rodziny w procesie kształtowania sumienia,
- swoimi słowami opisuje cechy rodziny chrześcijańskiej.

3. POJĘCIA, POSTACI

- sumienie,
- rodzina.
-

4. WARTOŚCI

- kształtowanie własnego sumienia,
- chęć podjęcia pracy nad sobą.

5. SCHEMAT LEKCJI

- przypomnienie z poprzedniej lekcji wiadomości o sumieniu,
- sposoby formowania swojego sumienia,
- rola rodziny w procesie kształtowania sumienia.

6. PROPOZYCJA REALIZACJI

Wprowadzenie

Nauczyciel nawiązuje do wiadomości z poprzedniej lekcji. Zadaje pytania:

- 1) co to jest sumienie?
- 2) jakie są rodzaje sumień?

Podsumowanie: sumienie ujawnia kondycję moralną człowieka; jest sądem rozumu – nakazuje czynić dobro, a unikać zła. Człowiek powinien podjąć wysiłek formacji własnego sumienia.

Rozwinięcie tematu

Metoda – przepis. Nauczyciel dzieli uczniów na grupy, które otrzymują przepis na placek drożdżowy (załącznik 1); zadaniem grup jest napisanie analogicznego przepisu na dobrze ukształtowane sumienie; uczniowie zastanawiają się, jakie potrzebne są składniki, w jakich ilościach, co stanowi bazę, zaczyn, co sprzyja właściwemu formowaniu sumienia. Przy tworzeniu przepisu, uczniowie mogą korzystać z podręcznika. Po skończonej pracy przedstawiciele grup odczytują przepis. Podsumowanie: człowiek z dobrze uformowanym sumieniem będzie umiał oprzeć się złym skłonnościom i wytrwać w czynieniu dobra. Bardzo ważnym miejscem kształtowania sumienia jest rodzina.

Metoda – pogadanka. Nauczyciel zadaje pytanie: kto pomaga człowiekowi w kształtowaniu prawego sumienia? Propozycje uczniów zapisywane są na tablicy (rodzina, koledzy, szkoła, kościół); uczniowie podają uzasadnienie swoich wypowiedzi. Podsumowanie: nauczyciel szczególnie podkreśla rolę rodziny w kształtowaniu sumienia u dziecka. Dokonuje się to w procesie wychowania, który w miarę upływu lat przechodzi w samowychowanie (zob. podręcznik).

Zakończenie

Wielką rolę w formacji sumienia odgrywa modlitwa i sakramenty. Niezastąpione w formacji sumienia jest środowisko rodzinne. Proces formacji trwa przez całe życie człowieka.

Notatka

Treść „Zakończenia”.

Korelacja z edukacją szkolną

- 1) wiedza o społeczeństwie – rodzina podstawową komórką życia społecznego,
- 2) wychowanie do życia w rodzinie – obowiązki rodziców.

7. INNE MOŻLIWOŚCI REALIZACJI

Metoda – film. Nauczyciel może wyświetlić film *Na górze Pan przewidzi* (21 min.), opowiadający o chrześcijańskiej, wieloosobowej rodzinie; po obejrzeniu

filmu, można rozpocząć dyskusję na temat: *Chrześcijańska rodzina we współczesnym świecie; Posłuszeństwo rodzicom; Rodzina chrześcijańska w procesie kształtowania sumienia*. [dostęp 19 maja 2013], dostępny w Internecie: <http://www.youtube.com/watch?v=vYKyCASHysU>.)

8. ALTERNATYWNE TEKSTY DO WYKORZYSTANIA NA LEKCJI

PRZECZYTAJ

Rodzice pierwszymi wychowawcami cnót społecznych

Stwórca wszechrzeczy ustanowił związek małżeński początkiem i podstawą społeczności ludzkiej; rodzina stała się pierwszą i żywotną komórką społeczeństwa. W rodzinie rodzą się obywatele, w niej znajdują pierwszą szkołę cnót społecznych, które stanowią o życiu i rozwoju samego społeczeństwa. W ten sposób rodzina na mocy swej natury i powołania, daleka od zamknięcia się w sobie, otwiera się na inne rodziny i na społeczeństwo, podejmując swoje zadania społeczne.

Będzie mogła to wypełnić zarówno przez dzieło wychowania, dając dzieciom wzór życia opartego na takich wartościach jak: prawda, wolność, sprawiedliwość i miłość, jak również przez czynne i odpowiedzialne zaangażowanie się na rzecz autentycznie ludzkiego dorastania społeczeństwa i jego instytucji. W społeczeństwie wstrząsanym i rozbitym przez napięcia i konflikty, wynikające z gwałtownego ścierania się różnych indywidualności i ludzkiego egoizmu, dzieci powinny nabyć nie tylko poczucie prawdziwej sprawiedliwości, która prowadzi do poszanowania godności osobistej każdego człowieka, ale także tym bardziej poczucie prawdziwej miłości, jako podstawy szczerzej troski i bezinteresownej służby wobec drugich, a zwłaszcza najbiedniejszych i potrzebujących. Rodzina jest pierwszą podstawową szkołą uspołecznienia: w niej jako wspólnocie miłości uczynienie z siebie daru jest prawem nadającym kierunek i warunkującym wzrost. Dar z siebie, który ożywia wzajemną miłość małżonków, staje się wzorem i zasadą składania daru z siebie, co powinno dokonywać się we wzajemnych stosunkach braci i sióstr oraz różnych, współżyjących w rodzinie pokoleń. Tak komunia, jak uczestnictwo codziennie przeżywane w domu, w chwilach radości i trudnościach, jest najbardziej konkretną i skuteczną pedagogią dla

czynnego, odpowiedzialnego i owocnego włączenia się dzieci w życie społeczne o szerszym zasięgu.

W ten właśnie sposób rodzina winna być pierwszą szkołą miłości i solidarności, pierwszą szkołą wszystkich cnót ludzkich i chrześcijańskich. Wielka jest więc odpowiedzialność rodziców! Rodzina jest wspólnotą miłości, w której każdy z jej członków czuje się rozumiany, akceptowany i kochany i sam stara się rozumieć, akceptować i kochać innych.

Według nauki Soboru Watykańskiego II prawdziwe wychowanie zdąża do kształtowania osoby ludzkiej w kierunku jej celu ostatecznego, a równocześnie do dobra społeczności, których człowiek jest członkiem i w których obowiązkach, gdy dorośnie będzie brać udział.

W omówionych powyżej dokumentach Kościoła, a w sposób szczególny w Adhortacji Apostolskiej *Familiaris consortio*, poświęconej w całości zadaniom rodziny chrześcijańskiej w świecie współczesnym, uwidacznia się głęboka troska Kościoła o rodzinę, która zajmowała i zajmuje pierwszoplanowe miejsce w jego działalności duszpasterskiej. Rola wychowawcza rodziny, jak ukazują dokumenty jest tak istotna, że jakiegokolwiek braku w tym względzie byłyby nie do naprawienia.

Kościół świadomy licznych zagrożeń, na jakie narażona jest rodzina broni podstawowych jej wartości, niezależnie od wzorca kulturowego na jakim jest oparta. Kościół domaga się dla niej swobody ruchów i decyzji, a także podstawowego, przysługującego rodzinie prawa do wychowania potomstwa.

Rola rodziców w wychowaniu religijnym dziecka w świetle wybranych dokumentów Kościoła, Konferencja dla rodziców w ramach pedagogizacji opr. S. mgr Zdzisława Kubik – katechetka. [dostęp dnia 17 czerwca 2013], dostępny w Internecie: www.sp2.rabka.pl/publikacje/siostra/rolarodz.doc

39. Rodzina – miejscem kształtowania sumienia

Załącznik 1

PRZEPIS NA PLACEK DROŻDŻOWY:

250 g cukru, 250 g masła, 5 jaj, 500 ml mleka, 1,2 kg mąki, 100 g drożdży, cukier waniliowy, 0,5 łyżeczki soli, ewentualnie skórka pomarańczowa i rodzyunki.

Kruszonka:

100 g mąki,

50 g cukru,

50 g masła.

Sposób przyrządzenia:

Przygotować rozczyń z letniego mleka, pokruszonych drożdży i łyżeczki cukru. Rozczyń zostawić w ciepłym miejscu. Mąkę przesiać i połowę przesypać do miski, w której będzie się wyrabiać ciasto, wlać do niej wyrośnięty rozczyń i wymieszać. Pozostawić w ciepłym miejscu do ponownego wyrośnięcia. Przygotować blachę – wysmarować ją masłem, można jeszcze posypać ją mąką. Zrobić kruszonkę z rozgrzanego masła, mąki i cukru. Wypełnić blachę ciastem do połowy wysokości, posmarować roztrzepanym jajkiem i posypać kruszonką. Przykryć czystą bawełnianą ściereczką i zostawić w ciepłym miejscu do ponownego wyrośnięcia. Wstawić do nagrzanego piekarnika na ok. 1 godz. i piec w temp. 180°C. Nie otwierać piekarnika na początku pieczenia, żeby ciasto nie opadło. Gdy już się zarumieni przykryć je papierem, żeby nie spalić kruszonki. Przed wyjęciem sprawdzić patyczkiem, czy już jest upieczone.
